

ESHUSAKU ENDO

Tăcere

Traducere din limba japoneză
de Florentina Toma

POLIROM
2018

— Părinte, uneori curajul poate aduce necazuri celorlalți. Noi îi spunem curaj orb. Și mulți dintre preoți, cuprinși de acest curaj orb, uită că le aduc numai necazuri japonezilor.

— Misionarii v-au adus numai necazuri?

— Să impui oamenilor un lucru pe care nu-l doresc e o binefacere cu totul de prisos. Învățătura creștină e la fel. Noi avem religia noastră. Nu vrem una nouă, străină. Și eu am învățat la seminar doctrina creștină și nu cred că trebuie introdusă în țara asta.

— Se pare că nu gândim la fel, spuse preotul liniștit, coborând grasul. Altfel n-aș fi trecut atâtea mări ca să vin în țara asta.

Aceasta era prima discuție în contradictoriu pe care o avea cu un japonez. Oare de la Francisc Xavier încoace, preoții avuseseră asemenea discuții cu budiștii? Valignano îl prevenise să nu desconsidere inteligența japonezilor. Îi spusese că stăpâneau foarte bine arta discuțiilor în contradictoriu.

— Atunci, haideți să vă pun o întrebare, zise tâlmaciul trecând la atac, în timp ce își închidea și-și deschidea evantaiul. Creștinii spun că Dumnezeu lor este izvorul iubirii și al milei, izvorul bunătății și virtuții, în timp ce *bodhisattva* sunt cu toții oameni și nu pot să aibă astfel de virtuți. Și dumnea-voastră, părinte, gândiți la fel?

— Un *bodhisattva* nu poate să se salveze de la moarte, așa cum nici noi nu putem. E ceva diferit față de Dumnezeu Creatorul.

— Doar un preot care nu cunoaște învățătura budistă ar fi în stare să spună așa ceva. De fapt, nu se poate spune că *bodhisattva* nu sunt decât niște oameni obișnuiți. *Bodhisattva* au trei corpuri: *hosshin* (Dharma-kaya, Corpul Adevărului), *hōjin* (Sambhoga-kaya, Corpul Recompensei) și *ōjin* (Nirmana-kaya, Corpul Transformării). Cel de-al treilea corp dezvăluie opt aspecte pentru a-i elibera pe oameni, în timp ce primul nu are nici început, nici sfârșit și nu se transformă niciodată. În sutre este explicat că un *bodhisattva* este etern și neschimbător. Doar creștinii, părinte, cred că *bodhisattva* sunt oameni obișnuiți. Noi nu gândim așa.

Japonezul spusese totul dintr-o suflare, de parcă învățase răspunsul pe dinafară. Fără îndoială interogase mulți misionari în trecut și se gândise care era cea mai bună cale de a-i înfrânge. Era limpede că sfârșise prin a folosi cuvinte mari, pe care nici el nu le înțelegea.

— Totuși, credeți că totul există în mod natural și că lumea e fără început și fără sfârșit, zise preotul, intuind punctul slab al celuilalt și trecând la atac. Așa credeți?

— Da, așa e.

— Dar un lucru fără viață trebuie să fie pus în mișcare de altceva din afară sau dinăuntru. Cum s-au născut *bodhisattva*? Înțeleg că *bodhisattva* au suflete miloase, însă cum a fost creată lumea înaintea lor?

Dumnezeul nostru s-a creat pe sine, a creat oamenii și a dat viață tuturor lucrurilor.

— Atunci vreți să spuneți că Dumnezeul creștinilor i-a creat și pe oamenii răi? Că răul este deopotrivă lucrarea lui Dumnezeu?

Tălmaciul răsese încet, ca și când ar fi triumfat.

— Nu, nu e așa, scutură din cap preotul, fără să-și dea seama. Dumnezeu a făcut toate lucrurile în așa fel încât să fie bune. De aceea i-a dat omului înțelepciune. Însă noi, oamenii, folosim uneori greșit această înțelepciune. De aici izvorăște răul.

Tălmaciul plescăi a dispreț. Însă preotul nici nu se aștepta să fie convins de explicația lui. Un astfel de dialog înceta curând să mai fie un dialog, devenind o încleștare de cuvinte în care fiecare încerca din răsuputeri să-și învingă adversarul.

— Încetați cu poveștile astea! strigă tălmaciul. Dacă puteți să-i prostiți pe țărani, pe femei și pe copii cu ele, pe mine nu mă păcăliți. Haideti să vă pun încă o întrebare. Dacă Dumnezeu ar fi într-adevăr iubitor și milostiv, de ce credeți că îi dă omului atâta suferință și atâtea greutatea pe drumul până la Paradis?

— Atâta suferință? Se pare că ați înțeles greșit. Dacă oamenii ar îndeplini întocmai poruncile Domnului, ar trăi liniștiți. Când vrem să mâncăm ceva, Dumnezeu nu poruncește nicidecum: „Muriți de foame!”. Tot ce ne cere e să-l slăvim pe Dumnezeu Creatorul

și asta e de-ajuns. Doar asta ar trebui să respectăm. Sau când noi nu ne putem înfrâna dorințele trupești, Dumnezeu nu ne obligă să ne îndepărtăm de femei. Ne spune doar să avem o singură femeie și să îndeplinim voia Lui.

Când termină de vorbit, preotul se gândi că răspunsul său fusese bine ticluit. În întunericul colibei simțea clar că tâlmaciul rămăsese fără cuvinte și fusese redus la tăcere.

— E de-ajuns! Ce atâta ceartă fără rost! zise celălalt mânios în japoneză. N-am venit aici pentru o astfel de discuție.

În depărtare cânta un cocos. Prin ușa întredeschisă pătrundea o rază de lumină în care pluteau miriade de fire de praf. Preotul le privi îndelung. Tâlmaciul oftă adânc.

— Dacă nu vă lepădați de credință, îi spânzur pe toți țărani cu capul în jos.

Preotul nu înțelese bine ce spunea tâlmaciul.

— Îi pun pe toți cinci cu capul în jos într-o groapă adâncă și-i las acolo mai multe zile.

— Îi spânzurați în groapă?

— Da! Dacă nu vă lepădați de credință.

Preotul rămase tăcut. Privind întunericul se întreba dacă cuvintele celuilalt erau adevărate sau erau doar o amenințare.

— Părinte, ați auzit de Inoue? Este judecătorul. Oricum, părinte, veți fi interogată chiar de către dumnealui.

Din portugheza tãlmaciului doar cuvãntul I-N-O-U-E îi rãsunã preotului în urechi, de parcã ar fi fost viu și s-ar fi mișcat. Tot trupul i se cutremurã.

— Pãnã acum, toți preoții care au fost interogați de domnul Inoue s-au lepãdat de credințã: pãrintele Porro, pãrintele Pedro, pãrintele Cassola și pãrintele Ferreira.

— Pãrintele Ferreira?

— Îl cunoașteți?

— Nu, nu-l cunosc, scuturã preotul din cap cu putere. Facem parte din ordine diferite, nici n-am auzit de el, nici nu l-am vãzut... Pãrintele acela mai trãiește?

— Da, trãiește. Și-a luat un nume japonez, are casã și soție la Nagasaki. Are o situație destul de bunã.

Orașul Nagasaki, pe care nu-l vãzuse nici-odată, se ivi brusc în fața ochilor preotului. Dintr-un motiv pe care nu-l putea înțelege, orașul acela din închipuirea sa era plin de strãduțe întortocheate, iar soarele strãlucitor se oglindea în ferestrele cãsuteilor. Și acolo, îmbrãcat în haine de tãlmaci, îl zãri pe preotul Ferreira mergând pe drum. Nu, așa ceva nu se putea. O astfel de închipuire era hilarã.

— Nu pot sã cred!

Tãlmaciul pãrãsi coliba rãzând.

Ușa se închise în urma lui și lumina albã dispãru brusc. Glasurile paznicilor se auzeau prin pereți, ca și mai devreme.

— E destul de inteligent, spunea tãlmaciul. Cu toate acestea, pãnã la urmã se va lepãda de credinã. Cuvintele acestea, „pãnã la urmã se va lepãda de credinã“, se refereau fãrã îndoialã la el, îsi zise preotul. Strãngându-și genunchii la piept, chibzui la numele celor patru, pe care tãlmaciul le rostise de parcã le învățase pe dinafarã. Despre pãrintele Porro și pãrintele Pedro nu știa nimic, dar despre pãrintele Cassola auzise cu siguranțã la Macao. Misionarul acesta portughez intrase pe ascuns în Japonia venind de la Manila, controlatã de spanioli, spre deosebire de el, care venise de la Macao. Fiindcã dupã ce ajunsese în Japonia nu mai auzise nimic despre el, Ordinul Iezuit era convins cã, imediat dupã debarcare, fusese supus unui martiriu cumplit. Din spatele celor trei chipuri se ivea fața pãrintelui Ferreira, pe care îl cãutase întruna de cãnd venise în Japonia. Dacã cuvintele tãlmaciului nu erau doar o amenințare, însemna cã pãrintele Ferreira, dupã cum se zvonise, trãdase Biserica prin mâna guvernatorului Inoue.

Dacã pãnã și Ferreira se lepãdase de Dumnezeu, va avea el oare puterea sã îndure încercãrile ce aveau sã-l aștepte de acum înainte? O neliniște cumplitã îi cuprinse sufletul. Scuturã puternic din cap, încercând cu disperare sã ținã în frâu închipuirile înfricoșãtoare și cuvintele care se ridicau din adâncul sãu ca o senzație violentã de greațã. Însã, cu cât încerca mai mult sã le